

## SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Skrifstofa Alþingis - nefndasvið  
bt. stjórnskipunar- og eftirlitsnefndar  
Austurstræti 8-10  
150 Reykjavík

Reykjavík 30. apríl 2019

1901035SA KB/bg  
Málaiykill: 00.64

**Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á upplýsingalögum, nr. 140/2012, með síðari breytingum (útvíkkun gildissviðs o.fl.), 149. löggjafarþing – 780. mál.**

Vísað er til umsagnarbeiðni stjórnskipunar- og eftirlitsnefndar Alþingis dags. 12. apríl sl., um frumvarp til laga um breytingu á upplýsingalögum, nr. 140/2012, með síðari breytingum (útvíkkun gildissviðs o. fl.).

### Um frumvarpið

Með frumvarpinu eru lagðar til breytingar á upplýsingalögum sem hafa það markmið að styrkja upplýsingarétt almennings. Helsta breytingin er að gildissvið upplýsingalaga verði víkkað út þannig að handhöfum löggjafar- og dómsvalds verði að meginstefnu skylt að fylgja sömu efnisreglum og handhafar framkvæmdavalds við ákvarðanir um rétt almennings til aðgangs að gögnum í vörslum þeirra. Jafnframt er kveðið skýrar á um skyldu ráðuneyta til birtingar upplýsinga úr málaskráum sínum að eigin frumkvæði.

Lagt er til að sérstakur ráðgjafi starfi fyrir hönd stjórnvalda með það markmið að auka veg upplýsingaréttar almennings. Þá er lagt til að æðstu handhafar ríkisvalds og sveitarfélaga, geti leitað ráðlegginga um túlkun á siðareglum í trúnaði og skerpt á undanþágu varðandi gögn er varða samskipti opinberra aðila við sérfræðinga í tengslum við réttarágreining. Frumvarpið leggur einnig til að sérlög um upplýsingarétt um umhverfismál verði felld á brott og í staðinn tekinn upp sérstakur kafli í upplýsingalög um aðgang að upplýsingum um umhverfismál, ekki er þó um efnislegar breytingar að ræða.

### Um einstaka greinar

#### 4. gr.

Sambandið fagnar því að ábendingu sambandsins, í bréfi dags. 10. janúar 2018 til forsætisráðuneytisins um mikilvægi þess að útvíkka undanþáguákvæði 3. tölul. 6. gr. upplýsingalaga, hafi skilað sér í þeirri tillögu er sjá má í 4. gr. frumvarpsins. Þar er kveðið á um að undanþáguákvæðið nái einnig til bréfaskipta við sérfróða aðila í tengslum við réttarágreining óháð því hvort sá ágreiningur sé fyrir stjórnslunefnd eða dómstólum en áður náði undanþágan eingöngu utan um samskipti vegna dómsmála.

#### 5. gr.

Samkvæmt greininni geta ráðamenn og æðstu stjórnendur leitað ráðlegginga um túlkun á siðareglum í trúnaði og nær því upplýsingaréttur almennings ekki til gagna

sem hafa að geyma upplýsingar um slíka ráðgjöf forsætisráðuneytisins eða annars bærs aðila. Samkvæmt greinargerðinni ber við mat á því hver telst annar bær aðili til ráðgjafar um túlkun siðareglna að líta til þess hvort viðkomandi aðila hafi verið falið slíkt hlutverk með lögum eða samningi. Þá komi einnig til greina ráðgjöf nefnda á borð við siðanefnd Sambands íslenskra sveitarfélaga. Er til fyrirmyndar hvernig greinargerðin veitir nánari leiðbeiningar um hvernig túlka beri orðið „annars bærs aðila“ sem og leiðbeiningar um hvernig hægt er að tryggja að ráðleggingar þess aðila njóti verndar samkvæmt lagagreininni.

10. gr.

Það er jákvætt að eitt af hlutverkum sérstaks ráðgjafa um upplýsingafrelsi er að vera sveitarfélögum til ráðgjafar um meðferð beiðna um aðgang að gögnum og töku ákvarðana um aðgangsrétt og að trúnaður ríki um þá ráðgjöf. Það er mikið framfaraskref að sveitarfélög hafi aðgang að slíkum ráðgjafa um upplýsingafrelsi og geti m.a. afhent ráðgjafanum trúnaðargögn og fengið ráðgjöf þegar meta þarf hvort afhenda megi gögn eða ekki, hvort sem er að hluta eða í heild sinni. Er þetta sérstaklega mikilvægt í ljósi nýrra persónuverndarlaga en samkvæmt 2. mgr. 5. gr. laga um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga nr. 90/2018 takmarka löggin ekki rétt til aðgangs að gögnum sem mælt er fyrir um í upplýsingalögum og stjórnsýslulögum. Er því nauðsynlegt að sveitarfélög geti leitað ráðgjafar um hvort gögn, þar sem fram koma persónugreinanlegar upplýsingar, falli undir upplýsingalög eða ekki. Það gæti leitt til óþarfa takmörkunar á upplýsingarétti almennings ef stjórnvöld verða hikandi að afhenda gögn vegna sektarheimilda persónuverndarlaga og því jákvætt að hægt sé að fá faglega ráðgjöf um hvort upplýsingalög gilda um ákveðin gögn.

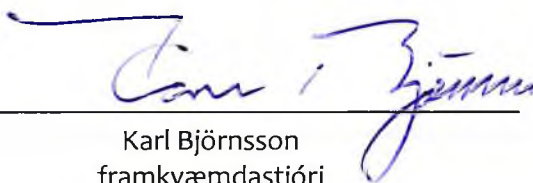
Ljóst er að umræddur ráðgjafi mun búa yfir miklum upplýsingum sem gætu nýst stjórnvöldum almennt og er því lagt til að 5. tl. sé bætt við 2. mgr. greinarinnar um að ráðgjafinn gefi út almennar leiðbeiningar til stjórnvalda. Þar sem trúnaður ríki um ráðgjöf hans gætu slíkar leiðbeiningar orðið til þess að ekki sé leitað ráðgjafar um mál sem eru sambærileg þeim sem nú þegar hefur verið leitað ráða um.

#### **Að lokum**

Sambandið styður að umrætt frumvarp verði samþykkt óbreytt.

Virðingarfyllst

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA



Karl Björnsson  
framkvæmdastjóri